

d. M. wil deze
sgeven. (Kuy-
afstand der

deputatenver-
dan prof. v.
nationale sou-
afd voor alle
t de nationale
uden over de
dus slechts
chouten voor
t ook slechts
d.w.z. alleen
slemen, waar-
onomische en

ionale fede-
die zo spee-
achtig boven-
de soevereine
ling met prof.
areine rechten
p, dat het hier

bben we auto-
prevaleert bo-

eze autonomie
wezen echter

overheid geen
achts bepaalde
t der federale
er de overheid
nomie is het
n om, binnen
heid wetten of
erheid handelt
re.

eer soverrein;
ndigheid prijs-
onale zelfstan-
diën, die auto-
zelfstandigheid

lerale regering
de inwendige

adige aangele-
rale regering?
g toch ingrijpt
deelstaten? De
geschiedt.
helemaal niet
at telde onder

. Immers, deze
in successieve-
stische bonds-
regering onder
nje geen sprake
vorstin wel-
inloosheid van
toch leiden tot
in Oranje.

aan weerstan-
me (er zijn er
prof. v. d. M.

male contacten
elisch-christen-
dz. 74).

stij dat verwer-
opgerichte „In-
lijke politiek“
medeoprichters

eniging is der-
e calvinistische
n staat te zijn.
van de invloed

, zo heet het,
verping aan de
le God ook op
pelijk handelen

gehoorzaamheid
verwijzing naar
len, het Woord

men Inderdaad
n. Barthiaanse
lfs gewenst.

h), om actief te
schrijft zij. Im-
ieuwe hemel en
heid en vrede
beid dit heerlijk

Dr PAUL TOURNIER,

Christelijke geneeskunst en Buchman-beweging (I)

In de volgende artikelen wil ik iets gaan vertellen over Paul Tournier en zijn werk; waarna we dit dan zullen gaan beoordelen vanuit „christelijk standpunt“.

Ik doe dat niet zonder enige schroom. En ik leg op die schroom wel nadruk. Waarom? Tournier zegt in zijn boek „Techniek en Geloof“, pg. 251 (verderop te schrijven als T.G., 251): „De Protestantse verkenningen het priesterschap van alle gelovigen; dit is een van de voornaamste punten der Reformatie, tegenover het op de spits gedreven clericalisme der 16de eeuw. Zij brengen het echter weinig in praktijk!“

Dat geponeerde „priesterschap van alle gelovigen“ stemt wel zo ongeveer overeen met Zondag 12 Heid. Cat., waar in antw. 31 ons Christus getekend wordt, gezalfd tot Profeet, Priester en Koning, terwijl antw. 32 dan zegt, dat ik door het geloof een lidmaat van Christus en alsoo Zijn zalving, dus ook die tot „priester“, deelachtig ben. Wij zijn dus „priesters“; maar „..... wat brengen wij ervan terecht in de praktijk?“ Tournier zegt, „en ik geloof terecht: „weinig“..... Daarover moeten wij ons allemaal schamen!

Nu ken ik Tournier niet persoonlijk; ik ken hem alleen uit een paar boeken; maar daaruit blijkt mij, dat hij met haast 41 zijn patienten over Christus spreekt; ze op Hem wijst en met verschillende van hen bidt. Daarom moeten wij, als we nog niet meer van Tournier weten, wel zeer voorzichtig zijn met over hem een oordeel uit te spreken; opdat van ons niet, terecht, gezegd zou kunnen worden: „En wat ziet gij de splinter, die in uws broeders oog is en de balk, die in uw oog is, merkt ge niet? Gij geveinsde, doe eerst de balk uit uw oog, en dan zult ge bezien, om de splinter uit te doen, die in uws broeders oog is“ (Luc. 6 vs 41, 42).

Dit in het oog houdende, wil ik het werk van Tournier, zoals hij zelf ons dat bekend maakt in zijn twee boeken: „Radical Therapie“ en „Techniek en Geloof“, nader beschouwen en becommentariseren. Ik wil zijn werk bezien, niet vanuit het standpunt van enige richting bij ons in Nederland; want wie zegt mij, dat die richting het bij het rechte eind heeft? Ik wil Tournier vooral confronteren aan de Bijbel; voor ons te allen tijde en in alle delen het Woord van God. Tournier zal daar geen bezwaar tegen in mogen brengen, omdat hij zijn patienten en lezers ook zelf telkens weer „terug wil werpen“ op dat Woord.

Daardoor zullen wij toch ook meer positief mogen en moeten worden in ons oordeel over hem.

Tournier is vanaf 1925 (Radical Therapie, pg. 5; verderop te schrijven als R. T., 5) huismedicus in Genève. En Tournier is een huismedicus, die is aangegrepen door het revival van Dr Frank Buchman. Hij is, zoals we hier zouden zeggen: „van de Buchman-beweging“; en hij tracht dit konsekwent te zijn; vooral juist in zijn dokterspraktijk. Dit blijkt haast op iedere bladzijde van zijn boeken. Tegelijkertijd (en hier komt al iets om de hoek gluren van Tournier's geestelijke structuur!) noemt hij zich echter van „calvinistische geloofsovertuiging“! (T. G., 128). Die bekering tot de Buchmanbeweging heeft plaatsgevonden in 1937. Daaraan was een 6-tal jaren tevoren, in 1931, voorafgegaan de conferentie te Ermatingen, die, volgens Tournier, de „aanvang is geweest van een grote geestelijke beweging in Zwitserland“ (T. G., 83). „In 1937“ echter, zo schrijft hij (T. G., 67) „werd het mij duidelijk, dat God wilde, dat ik zou breken met de gemakkelijke sleurgang van

Prof. v. d. Molen vergeet echter, dat zij in gebreke is gebleven aan te tonen, hoe wij door de vorming van de federale bondsstaat kunnen medewerken aan de komst van het Koninkrijk Gods in Jezus Christus.

Inderdaad, wij behoeven niet te wanhopen. Dit Koninkrijk zal komen, met of zonder federale bondsstaat. Maar onze taak ten aanzien van dit Koninkrijk mag alleen bestaan in het onvoorwaardelijk handelen naar de Wet van dat Koninkrijk, dus in het getrouwen luisteren naar het Woord van onze God en Koning.

Dat woord van onze Koning zegt ons echter nergens, dat wij onze nationale overheden van haar soevereiniteit moeten beroven, of dat deze overheden hun soevereiniteit moeten afstaan.

Integendeel, Gods Woord gebiedt juist onze overheid, die wij door Gods genadige beschikking mochten ontvangen in de loop der geschiedenis, haar gezag, haar soevereiniteit te handhaven; en wij worden opgeroepen, deze overheid te steunen en onderworpen te zijn, opdat deze overheid ons volk besture om het eigen nationaal volksbestaan te leiden; wel in nauwe samenwerking met de andere volken, doch steeds met ongerepte handhaving der eigen nationale zelfstandigheid.

J. MEULINK.

VAKWETENSCHAP EN PRACTIJK

mijn beroep en in denken en praxis nieuwe wegen inslaan, bij het zoeken naar een christelijk georiënteerde geneeskunde. Met volle instemming van mijn vrouw heb ik het risico aanvaard, door vele collega's niet begrepen te worden, alleen te staan in mijn overtuiging en door verschillende mijner vrienden veroordeeld te worden. Ik kwam voort financieel in moeilijkheden en zag dikwijls geen uitweg uit de problemen die boven mijn vermogen gingen. Dit was ongetwijfeld een zaak van gehoorzaamheid, die vrucht heeft gedragen. Toch heb ik mijzelf later moeten bekennen, dat er heimelijk verscheidene gewoontezonden onder door hadden gelopen, zoals mijn hang naar het buitengewone, mijn vlucht van het alledaagse, eentonige werk van een gewone, nauwgezette dokterspraktijk; in één woord, wat ik noem: mijn complex tegen het normale leven.“

Tournier vertelt dan verder (T. G., 212): „Toen ik me geroepen wist om aan mijn werk als medicus een andere richting te geven, ben ik met mijn gezin twee weken aan zee gaan doorbrengen om daar mijn plannen rustig te laten rijpen. Ik was toen erg teleurgesteld dat ik zo weinig aanwijzingen ontving met het oog op de taak die ik voor mij zag. Ik had het gevoel alsof mijn geestelijk leven volkomen verdord was. Maar later heb ik bemerkt, dat ik in de grond van de zaak heel goed wist wat God 't eerst van mij wilde: een brief sturen aan al mijn patienten; een boek dat ik enige tijd geleden had gelezen nog eens overlezen; overleg gaan plegen met sommigen van mijn leermeesters en collega's. Deze dingen waren het, die ik om te beginnen moest doen, in plaats van te dromen van merkwaardige ingevingen; mijn weg zou me stap voor stap door God gewezen worden. De dag nadat men gehoorzaam geweest is, krijgt men steeds weer nieuw licht.“

Kort na deze bekering tot de Buchmanbeweging, schrijft hij dan in 1940 zijn „Médecine de la Personne“; in 1950 in het Hollands vertaald en uitgegeven onder de titel: „Radical Therapie“; en in 1944 volgt „Technique et Foi“; hier, in 1951, bekend geworden onder de titel: „Techniek en Geloof“.

Tournier is afkomstig uit een christelijk gezin en volgens Dr Maeder (T. G., 7) is hij altijd een meellevend kerklid geweest.

Tot 1937 heeft hij dan een gewone dokterspraktijk gehad. Zoals we reeds van hemzelf hoorden, werd deze hem te eentonig, te gewoon; hij was ook teleurgesteld over „de ontoereikendheid der klassieke, officiële geneeswijze bij bepaalde ziekten“ (R. T., 5); en langzamerhand rijpte in hem de overtuiging dat het „bloomleggen van de psychologische oorzaken belangrijker is dan het bestrijden der momentele somatische verschijnselen“ (R. T., 5). Want, zo zegt hij, (R. T., 10) „onze levenswijze is de belangrijkste factor van onze gezondheid“. Nu komen in de levenswijze van zo heel veel mensen zo vaak excessen voor: hartstochten, die hen beheersen; conflicten, die hen hinderen; opstandigheid, twijfel, angsten. Ieder leven heeft zijn problemen; ieder hart zijn onuitgesproken tragedies.

Deze alle nu blijken grote invloed te hebben op onze gezondheid. Want de meeste ziekten komen ons zo maar niet ineens overvallen; ze worden jaren lang voorbereid door..... verkeerde voeding, onmatigheid, overbelasting, morele conflicten, seksuele conflicten (R. T., 10). In wezen zijn vele mensen „zielszieken“ en niet enkel lijders aan een „organische ziekte“. Dit geldt b.v. voor veel lijders aan eczemen, asthma, bepaalde spijsverteringsstoornissen, colitides, amenorrhoeën, enz. (R. T., 13).

En, het aantal van dit soort patienten is sedert een eeuw onrustbarend gestegen. Carrel zegt zelfs, (volgens R. T., 46) „dat de geestesziekten alleen al veel talrijker zijn dan alle andere ziekten bij elkaar“!! En..... „deze stijging kan een groter gevaar voor de beschaving worden dan de besmettelijke ziekten“.

Van zulke ziekten komen er nu heel veel naar Tournier. Hij heeft dan ook geen „gewone“ dokterspraktijk meer, met overwegend „alledaagse“ ziekten, als griepjes, bronchitides, diarrhoeën, enz. Hij heeft nu haast enkel patienten, waarbij de invloed van psychische conflicten, angsten, hartstochten, enz. sterk op de voorgrond treedt. Van gewoon huismedicus is hij dan ook eerst geworden een beoefenaar van de z.g.n. „psychosomatische geneeskunde“.

Wat is dat: „psycho-somatisch“? Wat verstaat men daaronder in de geneeskunde? Een mens bestaat nu eenmaal niet enkel uit een lichaam en een geest of ziel, die vrijwel niets met elkaar te maken hebben. Integendeel, het blijkt steeds meer, dat lichaam en ziel (om het maar eenvoudig zo te zeggen) elkaar voortdurend, wederkerig, ten sterkste beïnvloeden. En dat niet alleen in een toestand van „gezondheid“; neen, ook ten tijde van ziekte. Eigenlijk is dat niets nieuws. Heel bekend zijn

b.v. geworden de honden van Pawlow, die hij 'n maagfistel gegeven had. Hij liet dan weken aanéén, vóór de voeding eerst een belletje rinkelen en gaf ze dan voedsel; ogenblikkelijk kwam dan uit de maagfistel maagsap lopen. Was die maagsapafscheiding nu alleen een gevolg van de fysieke prikkel van het slijmvlies van de bek van de hond door het voedsel? Neen; want als hij dit enige tijd, altijd weer op dezelfde wijze, met die hond gedaan had, volgde er óók overvloedige maagsapsecretie, als hij alléén maar het belletje liet rinkelen en de hond geen voedsel gaf. Populair voorgesteld kunnen we zeggen: op het horen rinkelen van het belletje, „dacht“ de hond: „ha, nu krijg ik weer eten!“ En die „gedachte“ alleen al, was voldoende, om de klieren, die het maagsap afscheiden, in werking te doen treden. Dan was er dus alleen een psychische prikkel, die gevolgd werd door een organisch, een somatisch symptoom, in de vorm van een weeg- en meetbare hoeveelheid afgescheiden maagsap! Een psychische prikkel dus met een somatisch effect!

We kunnen en we mogen echter nog veel verder teruggaan dan tot 1889, toen Pawlow deze proeven deed. Lezen we niet reeds in de Bijbel: „Een gezond hart is het leven des vlezes, maar nijd is verrotting der beenderen“ (Spr. 14:30); en: „Toen ik zweeg (d.w.z.: toen ik voor God mijn zonden niet beled), werden mijn beenderen verouderd“ (Ps. 32:3)? Of ook: „Een blij hart zal een medicijn goed maken; maar een verslagen geest zal het gebeente verdorven“ (Spr. 17:22)? Ook hier dus heel duidelijk de invloed van de „geest“ op het „vlees“!

Deze invloed merken we ook in de geneeskunde. Om eens een voorbeeld van zulk een patient te noemen? Ik neem er maar een, die Tournier zelf beschrijft (R. T., 98). „Daar hebben wij een patiente met een ontsteking van de rechter nervus radialis (een zenuw in de rechterarm). Ik zoek naar de oorzaken van haar ziekte; geen diathetische antecedenten, niet overwerkt, misschien een beetje te veel gebreid, wat de localisatie op de arm tengevolge gehad kan hebben. Geen vochtige woning. Geen intoxicatie, noch endogene, noch exogene. „Is er dan een of ander verdriet?“ Zij barst in tranen uit: al vijf jaar lang heeft zij om een geldkwestie van niets een hevige ruzie met de dochters van haar man, die zij opgevoed heeft en van wie zij veel houdt. Zij gaat aan dit conflict, dat haar dag en nacht vervolgt, letterlijk kapot. Haar naaste omgeving raadt haar af de eerste stap ter verzoening te doen. Men hamert nadrukkelijk op het ongelijk van haar stiefdochter en men stelt het voor alsof een stap tot toenadering van haar kant gelijk zou staan met rechtsschennis, met een premie op de slechtheid, met een daad van zwakheid. En onder de hand heeft zij er maar verdriet van!“ Als zulk 'n patient nu eenmaal besluit de eerste stap tot verzoening, ondanks alles, toch te gaan doen, kan dit alleen reeds een belangrijke verbetering van de neuritis, die schijnbaar enkel „somatische“ aandoening, ten gevolge hebben!

P. JASPERSE.

KERKNIEUWS

Beroepen te:
Nijmegen, Cand. R. Houwen te Groningen.
Breukelen, D. Los te Smilde.
Oosterbeek en Wolfheze, Cand. M. K. Drost te N.-Buinen.
Eindhoven: D. Deddens te Wetsinge-Sauwerd.

Bedankt voor:
Rijnsburg, J. P. v. d. Stool te Grootegast.

ONNEN.
Onze lezers weten reeds van de goede uitslag van het herhaalde proces inzake kerkelijke goederen van Onnen. Ook enkele overwegingen zullen ze graag vernemen. De „synodalen“ waren in appel gegaan tegen de vroegere uitspraak. Een interessante bijzonderheid is, dat voor de „synodalen“ werd gepleit door dr M. Bouwman, eertijds predikant, daarna jurist geworden, schrijver van een dissertatie, die precies in de lijn van dr H. H. Kuyper lag, na zijn fatale zwenking, die hem dreef naar het geïmporteerde nieuwe „kerkrecht“, dat dat van dr A. Kuyper radikaal verloochende. De dissertatie wou dat hiërarchische kerkrecht vastknopen aan Voetius; en Greijdanus heeft uitvoerig aangetoond, dat de schrijver Voetius verhaspeld had, en soms („nedom“) hem in de schoenen schoof, wat precies het tegengestelde was van wat Voetius werkelijk beweerd had.

Welnu, het debat tussen dr Bouman en mr Hummelen heeft het Hof zich doen plaatsen tegenover dr Bouwman. Greijdanus heeft niet voor niets geschreven, Het Hof te Leeuwarden sprak o.m. uit:

1) De „synodale“ groep zegt: de meerderheid van de Kerkeraad (7 van de 9) van de Gereformeerde Kerk te Onnen heeft op 16 Mei 1945 besloten, zich vrij te maken, maar dit Besluit is in wezen Kerkverandering; daartoe kan de Kerkeraad niet besluiten, omdat tot het wezen van de Gereformeerde Kerk te Onnen behoort, dat zij in verband leeft met de andere Gereformeerde Kerken in Nederland; de leden van de Kerkeraad, die tot dit besluit medewerkten, alsmede alle ledematen, die hen zijn gevolgd, hebben daarmede doen blijken, dat zij van de Gereformeerde Kerk te Onnen niet langer lid wensten te blijven en hebben dan ook een nieuwe godsdienstige gemeenschap gevormd;

2) De Rechterbank overwoog destijds in een vroeger vonnis, dat, ingevolge de Kerkverandering de Kerkeraad vormt het bestuursorgaan van de plaatselijke Kerk, welk orgaan blijkens het beginsel van artikel 1696 van het Burgerlijk Wetboek bij gebreke van een afwijkende regeling bij meer-